

Sørine Gotfredsens prædiken pinsedag

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst og samfundsdebattør

Dato

8. juni 2025

Sted

Jesuskirken, Valby

Omstændigheder**Prædikentekster**

Apostlenes Gerninger kapitel 2, vers 1-11
Johannesevangeliet kapitel 14, vers 22-31

Salmer

I al sin glans nu stråler solen
Hvert et lys i livets nat
Du, som går ud fra den levende Gud
Kærligheds og sandheds Ånd
Naturen holder pinsefest
Talsmand, som på jorderige

- 1 En del af os kender nok til den følelse af tvivl, der kan opstå, når man sidder overfor et andet menneske og ikke taler ubetinget sandt. Jeg husker, hvordan jeg engang var sammen med en bekendt, der trængte til opmuntring, hvorfor jeg så mig nødsaget til at beskrive ham som temmelig nem at holde af. Sagen er bare, at
- 5 det ikke var ubetinget sandt, og at jeg selv var én af dem, der mærkede udmattelse i hans selskab, men jeg endte med blot at stryge ham med hårene, selv om det muligvis ikke var det, han havde mest brug for.

- Der var med andre ord ikke nok sandhed bag ordene, der derfor var så
- 10 ubehagelige at sige, og jeg bliver mere og mere overbevist om, at sprog, Ånd og sandhed hører sammen. Følelsen af at kunne bruge sproget i et sandt ærinde er muligvis det, der mere end noget andet udmærker os som mennesker, ja, måske endda så meget, at man ville give sit liv for det. Vi skal her på Pinsedag prøve at forstå, hvad det betyder at ære sproget og ordet. Og hvad der sker, hvis man ikke
- 15 gør det.

- For i pinsen er sproget i centrum. På flere måder. Først helt åbenlyst ved at de forskellige folkeslag i teksten fra Apostlenes Gerninger ved Helligåndens mellemkomst pludselig forstår hinanden på et helt særligt sandheds-sprog. Og
- 20 for det andet understreges det i Johannes Evangeliet, at forholdet til Jesus og forholdet til Ordet hænger uløseligt sammen. At elske Jesus er at holde fast ved Ordet, og Sønnen tilføjer, at Ordet i sidste ende tilhører Faderen. Det rækker

altså helt tilbage til skabelsens morgen, og når de vidt forskellige folk i Jerusalem med ét kan tale sammen, fordi Ånden overmander dem fra himlen, er det jo
25 Faderen, der åbenbarer, at evnen til at tale, lytte og forstå adskiller os fra alle andre skabninger. Her bliver det så tydeligt, at vi som de udvalgte på jorden på den ene side har magt over, hvilke ord, vi ønsker at sige. Mens vi på den anden side tiltales af det guddommelige Ord, der har magten over os.

30 Derfor er det til alle tider vigtigt at spørge, om vi ærer sproget nok og ikke mindre i forbindelse med denne tids trang til at forstå, hvem vi er, og ruste os. Kirken bør hilse enhver opfordring til åndelig bevidsthed velkommen, og omsorg for sproget er en uomgængelig del af den bestræbelse. Udover agtpågivenheden overfor engelske talemåder er respekten for det personlige
35 ordforråd vigtig. Jo flere ord man kender, desto bedre forstår man nuancerne i tilværelsen og sit eget indre.

Er man ikke bevidst om hvor mange ord, der findes, lader man sig for nemt lokke til mere eller mindre mekanisk at bruge vendinger som ”fremadrettet”,
40 ”jeg føler”, ”mega”, ”steppe op”, ”unik”, ”på den lange bane” og ikke mindst ordet ”udfordring” som definitionen på stort set alt for tiden. Med samt meget mere af det, som utroligt mange går rundt og siger, som var netop disse formuleringer særligt vidunderlige. Det er de ikke, de er derimod grundet i modelune og flokbevægelse, og sproglig efterabelse afslører, hvor nemt man kan
45 miste sin personlige dømmekraft. At holde fast ved ordet er nemlig også at holde fast ved sig selv og sin tænkeevne. Dette fremgår så tydeligt af George Orwells beskrivelse af det såkaldte nysprog, der optræder i hans berømte roman 1984 om den totalitære overvågningsstat, hvor det er et mål i sig selv at få folk til at anvende så få ord som muligt. Orwell skriver: ”Enhver indskrænkning i
50 ordforrådet var en fordel, for jo færre ord der var at vælge imellem, jo mindre var fristelsen til at give sig til at tænke.”

Det er i høj grad gennem sproget, at det afsløres, hvad man tænker, og mens jeg godt ved, at dagbøger og personlige optegnelser ikke er ment som fælles læsning,
55 kan de gøre os klogere. Forleden bragte Politiken nogle uddrag fra en dagbog af en ung mand, der som 22-årig tog sit eget liv, og hans ord er gribende. Han havde fra han var ganske lille særdeles svært ved at indgå i fællesskaber og besluttede i 6. klasse at tale så lidt som muligt. Han skriver, at ”... jeg ikke ville sige noget til nogen, medmindre de sagde noget til mig.” Så der blev meget stille
60 i hans liv, og som ensom studerende i USA planlagde han sin egen død og

skriver i dagbogen, at han gør det ”... på grund af alle de år, der kommer bagefter og resten af livet.” Han mistede en del af det levende sprog og nok også dermed troen på, at noget nogensinde ville blive bedre, for jo mindre man taler med
65 andre, desto sværere er det at forestille sig, at ens dystre tanker om fremtiden faktisk kan vise sig ikke at holde stik. Ved at sige ordene højt kan der skabes liv til sjælen, og derfor mener Grundtvig, at ligesom et helt folk uden tilstrækkelig ærefrygt for sit modersmål kan begynde at tvivle om sin sjæl, kan det også overgå den enkelte. Grundtvig skriver: ”... da er det netop ligesaa fortvivlet, som naar en
70 Enkelt af os tvivler om Virkeligheden af sin egen Sjæl...” Måske kan man ved ikke at tro nok på det talte ord miste føling med en del af sit sjæleliv, og jeg kan ikke komme bort fra, at vi måske også ved at efterplapre hinanden og bruge de samme få ord, tale engelsk og lade klichéer gøre det ud for personlige tilkendegivelser kan miste en del af følingen med både os selv og hinanden.

75 Sagen er, at vi skal stræbe efter sandhed bag det, vi siger, det skylder vi, for Ordets ophav er guddommeligt. Der er meget på spil, og Jesus siger det selv. Den, der ikke vil holde fast ved ordet og ære sandheden, elsker ham ikke nok og forstår ikke, at de ord, som vi til daglig udsiger eller nedfælder i dagbogen, råder
80 vi over, fordi Gud vil det. Og at vores måde at bruge ordene på er den menneskelige genklang af det guddommelige skaberord, der oprindeligt lod lyset overmande det store øde mørke. Vi kan, når vi taler, være lydige mod dette Guds skaberord, men vi kan også, når vi lader ondskaben virke eller ligegyldigheden plapre, genskabe en del af det øde og mørke i os selv og
85 hinanden. Vi kan fremme det umenneskelige, præcis som det sker i George Orwells *1984*, hvor sproget bruges i et ondt og undertrykkende ærinde. Tilliden til livet kan smuldre væk, når sproget vanæres – eller man i det dybeste vemod beslutter slet ikke længere at ville tale med nogen. Når vi mennesker derimod deler fortrolighed gennem ordene, kan man fornemme, om den anden stræber
90 efter sandhed – og om man selv gør det – i det øjeblik, der bliver talt.

Derfor er det så ubehageligt at sidde overfor et menneske og føle sig tvunget til at sige noget usandt. Jeg har som sagt – som nok de fleste andre – i en blanding af almindelig magelighed og frygt for konsekvensen brugt sproget i uærligt
95 ærinde for at skåne mig selv for et pinefuldt øjeblik. Og gad nok vidst, om den anden kan mærke det lige så meget, som jeg selv kan. Det er jeg alvorligt bange for, at den anden kan, eftersom Helligånden jo er i verden, hvormed vi er blevet givet evnen til at mærke, når der tales mod Guds vilje. Vi kan se det i hinandens øjne, de flakker nervøst ved tanken om den sandhed, der ikke får adgang til vore

hjerter, og Søren Kierkegaard har fat i noget, når han i en bøn skriver: ”Du Helligånd, du som gør levende, velsign du også denne vor forsamling, den talende, den hørende: frisk fra hjertet skal det, med din bistand komme, lad du det også gå til hjerte!”

105

Med Helligånden kan Guds sprog nå til hjertet, så dette ikke – som Jesus siger – skal forfærdes og være modløst. Helligånden forbinder os alle på tværs af grænser og folkeslag, men samtidig skal vi fortsat her på jorden ånde gennem forskellige sprog og værne om dette bestemte sted. Og du Helligånd, det er dig, der forpligter mig på at sige min ærlige mening om det, jeg tror gavner fællesskabet. Det er dig, vi står til ansvar for, når vi nu aner, at vi længe har glemt åndeligheden i verden. At du er i verden. Det er dig, vi skylder at fastholde følingen med historien, musikken, litteraturen og troen på, at noget nedarvet for os er vigtigere end andet. Der er dig, Helligånd, der er vidne til alt det, vi nu
115 begynder at sige, og alt det, vi så længe ikke har sagt.

Med pinsen har Ånden indtaget Sønnens plads, og kristendommen ér nu i verden som vejen til tro på og lydighed overfor at være med til at indgyde hinanden håb. Fællesskabet mellem os og kirken selv blev født med Guds skabende Ord, i pinsen fuldendes den treenige identitet, der bærer det hele, og
120 det menneske, der holder fast ved det Ord, lever sit liv i gudsforholdet. Og dermed i bevidsthed om, at mens det øde mørke findes, kan vi, når det kommer for tæt på, gennem vilje til at tale og skabe fortrolighed i sproget ane lys igen. For den lange røde tråd fra det guddommelige ord løber gennem hele historien og
125 tales nu gennem Helligånden til os på dette sted. Her i kirken og her i Danmark, hvor vi skal blive ved med at tale sammen på modersmålet, hvad der end i holdninger og irritation og andet måtte skille os fra hinanden. For sproget er ikke blot en praktisk foranstaltning. Det er Guds gave til os, som Helligånden oplyser, så vi mærker, at det – at vi – er bundet til sandhed.

130

Og sandheden er, at Gud vil frelse sit menneske. Sandheden er, at ligesom det var Faderens vilje at skabe alt med ét omvæltende Ord, er det Faderens vilje at bevare os med sit Ord. Det Ord, som han gav til kende ved at sende Sønnen til os og lade ham udfolde det sagte i levende live, herefter dø og forlade graven og
135 vende tilbage til himlen. Og vi giver os til kende, hver gang vi siger oprigtige ord til hinanden, og skulle jeg nævne noget, som jeg i denne oprustningens tid ville dø for, ville det måske i sidste ende være mit sprog. Mit vidunderlige modersmål. For jeg ved slet ikke, hvem jeg ville være uden det, og jeg bliver mere og mere

140 overbevist om, at sproget og de ord, vi hver dag siger, på dybeste vis er med til at
bevare håbet i os. Den, der holder fast ved Jesu Ord, vil blive elsket af Faderen
og skal tage bolig hos ham. Dette er sandheden, som Helligånden meddeler os,
og derfor mærker vi, hvor meget, der er på spil mellem os her på dette sted. I
Ordet, der blev til ved Gud selv, og i ordene vi siger til hinanden. Amen.

145

Kilde

Manuskript taget fra <https://jesuskirken.dk> med tilladelse fra taler.

Kildetype

Dokumentation på online medie

150

Tags

Første tekstrække, Pinsedag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-pinsedag>

155

160

165

170

175